

A kukorica-termesztés ökológiailag intenzívebbé tétele

Stéphane Le Foll miniszter agroökológiai programja érthetően a kukorica-termelőket sem hagyta hidegen, így az idei kongresszusuk utolsó tematikus ülése a kukorica-termesztés ökológiai szempontból intenzívebbé tételének kérdéskörével foglalkozott. **A szekció összefoglalóját tartó Pascal Ferrey, az FNSEA alelnöke nagyon komoly bírálatot fogalmazott meg a kormánnyal szemben, kiemelve, hogy hiányzik az a szükséges politikai bátorság, amivel „rendet lehetne tenni”, ellenkezőleg, csak olyan törvények megszavazására futja, amik olyan komplexek, hogy értelmezhetetlenek és alkalmazhatatlanok. Hangsúlyozta, az FNSEA részéről nem utasítják el a fönnttartható gazdálkodás érdekében teendő lépéseket, de ezek nem lehetnek kontraproduktívak, nem foszthatják meg a vidéki területeket a fejlődés lehetőségétől és nem jelenhetik a vidék népességmegtartó erejének csökkenését.**

A meghívott előadók sorában először **Michel Griffon**¹ fejtette ki az ökológiailag intenzív mezőgazdaság koncepcióját, ami nagyon leegyszerűsítve annyit jelent, hogy a termelési folyamatban a korábbinál lényegesen nagyobb szerepet kapnak a természetes folyamatok, ezen keresztül csökken a termeléshez fölhasznált segédanyag (azaz elsősorban műtrágya, energia és növényvédő-szer) mennyisége. hangsúlyozta, hogy az ökológiát itt tudományos és szakmai, nem pedig politikai értelemben használja, sajnálatos, hogy a közvélemény elsősorban az utóbbi megközelítéssel azonosítja a kezdeményezést.

Griffon a lehetséges segédanyag-csökkentő eljárások között említette a szántás elhagyását, ahol többek között a növények közötti, a fényért folyó versengés kihasználásával érdemben csökkenthető a gyomosodás problémája. A talaj termékenységének növelésére a pillangósok termesztésének növelését javasolja, a foszfor esetében hosszú távon várható hiány következményeinek elkerülésére pedig már most olyan agronómiai és növénytermelési eljárások kidolgozására bátorított, amivel a talajokban meglévő készleteket a növények sokkal jobban tudják hasznosítani. *(A foszforhiány első jelei már látszanak azzal, hogy Kína igyekszik készleteit saját szükségleteinek fedezésére megtartani, a marokkói állam pedig ragyogó érzékkel készülve a jövőre elkezdte az árak emelését.)*

A termelés biztonsága szempontjából megkerülhetetlen a víz kérdése, itt elsősorban a vízmegtartás hatékonyságának növelésének szükségességére hívta föl a figyelmet pl. az állandó növényborítás megteremtésével. Ez azonban, mondta, nem zárja ki a dombvidéki tározók létesítését és az öntözést, a kettő egymást kiegészítő eljárás.

A növényvédelemben a természetes védekezési eljárások használatának előtérbe helyezést tartotta járható útnak, itt azonban aláhúzta: az ökológiailag intenzív gazdálkodás nem jelent biogazdálkodást. Az ökológiailag intenzív szemlélet összeegyeztethető a klasszikus agronómiai eszközök alkalmazásával, amennyiben erre csak a valóban indokolt mértékben kerül sor és nem mond ellent az ökológiai eljárásoknak. Hozzátette, a kémiát egyáltalán nem kell elvetni, ennek intelligens használta – pl. jelző molekulák, természetes növényi toxinok előállítás és alkalmazása – érdekes és járható út lehet.

Jean-Paul Renoux, az AGPM vezető szakmai tanácsadója az intenzívebbé tétel mögöttes tartalmát vizsgálta, példának a dél-amerikai indiánok „MILPA” technikáját hozta, mint egy több évezredes gyakorlati példát az ökológiailag intenzív gazdálkodásra. *(Több ehhez hasonló eljárást mutat be „a jövő aratásai” - [les moissons du futur](#) - című dokumentumfilm is, ami az intenzív – és a természeti erőforrásokat kimerítő – mezőgazdaságnak kívánt néhány alternatívát mutatni, egyben cáfolva azokat az állításokat, miszerint a hagyományos*

¹ Az Association internationale pour une agriculture écologiquement intensive elnöke, agrármérnök-közgazdász

agronómiai rendszerek és/vagy a bio alkalmazása mintegy felével vetné vissza a megtermelt mennyiséget és éhínségbe döntené a Földet.) Megjegyezte, ugyan nem látványos és köztudott, de a francia mezőgazdaságban az öntözött kukorica területe az elmúlt bő egy évtizedben mintegy 20%-kal csökkent, miközben – szintén csökkenő nitrogén-műtrágya használat mellett – egyötödével nőtt a megtermelt mennyiség. Ebben egyértelműen szerepe van a genetikai előrehaladásnak is, ami az öntözött és a száraz művelésben egyaránt érezhető hatást fejtett ki. Ennek is köszönhető, hogy az idei nagyon rossz időjárású évben (túl sok csapadék tavasszal és ősszel, aszályos és forró nyár) ellenére 9 tonnás hektáronkénti átlagtermést sikerült elérni országos átlagban. természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni a talajok termékenységének megőrzést, az erózió elleni küzdelmet, ami elengedhetetlen az ökológiai termelés és a szén megkötése és hosszú távú, a talajokban történő raktározása szempontjából. Végül, de nem utolsó sorban a biológiai sokféleségben rejlő lehetőségekre hívta föl a figyelmet emlékeztetve arra, hogy maga a kukorica is nagyon széles genetikai alapon nyugvó faj.

Az agroökológia kukoricában történő alkalmazásával kapcsolatosan **Michel Griffon** arra hívta föl a figyelmet, hogy az elmúlt évek időjárása azt mutatja, a szélsőséges jelenségek sokkal hosszabbak és sokkal erősebbek lettek, olyan fajtát pedig nagyon nehéz előállítani, ami mindezt képes tolerálni. Ezért olvasatában érdemes megvizsgálni azt, nem lehetne-e több, egymáshoz hasonló, de mégis más genetikai hátterű fajta egyidejű természetével próbálkozni, így növelve az állományok klimatikus szélsőségekkel szembeni toleranciáját? Ez természetesen része a biológiai sokféleség témakörének, ahol nagyon fontos hangsúlyozni, ahány termőhely, annyiféle biológiai sokféleség. Ebből kell kiindulni a jövőben, nem pedig a teljesen különböző termőhelyek egymáshoz hasonlóvá tételére kell törekedni.

Szerinte nagyon káros az a társadalmi szemlélet, ami szembeállítja egymással a természetes ökoszisztémákat azokat „jónak” és a „rossznak” titulált mezőgazdaságot. A mezőgazdaság is egy természetes ökoszisztéma, csak magán viseli az emberi tevékenység nyomait, ettől még ugyanúgy működik, mint a nem bolygatott ökoszisztémák.

Pascal Ferrey, az FNSEA alelnöke, maga is tejtermelő Normandiában, saját tapasztalatait osztotta meg a résztvevőkkel. Tekintettel arra, hogy a gazdaság területe szinte teljes egészében árvízveszélyes területen helyezkedik el, különösen fontos volt számára a környezetbarát agrotechnika megválasztása. Jellemzően három kultúrát művel, ez: kukorica, búza, gyepp. Tapasztalatai szerint a klimatikus szélsőségekre ezen a termőhelyen meglepő módon a gyepp reagál legérzékenyebben, legyen szó aszályról vagy túl sok csapadékról.

A társadalom részéről jelentkező újabb és újabb elvárásokról szólva kifejtette, meglátása szerint hiába követ el a szakma mindent az ezeknek való megfelelésre, a politikában – jobb és baloldalon egyaránt – hiányzik az a szükséges bátorság, amivel „rendet lehetne tenni”, ellenkezőleg, csak olyan törvények megszavazására futja, amik olyan komplexek, hogy értelmetlennek és alkalmazhatatlanok.

Komoly kritikával illette a mezőgazdaságot érintő, jelenleg tárgyalt négy törvényjavaslatot, szerinte a mezőgazdaság jövőjéről szóló törvény csak a nevében az, egyébként csak erről nem szól, viszont ellehetetlenítené azt a francia mezőgazdaságot, ami jelenleg évente 10-12 milliárd euróval javítja a francia külkereskedelmi mérleget. Az FNSEA részéről nem utasítják el a fönnttartható gazdálkodás érdekében teendő lépéseket, de ezek nem lehetnek kontraproduktívak, nem foszthatják meg a vidéki területeket a fejlődés lehetőségétől és nem jelenhetik a vidék népességmegtartó erejének csökkenését.

Szerinte a gondolkodás tagadásának legkirívóbb példája a biotechnológiai főtanács ((*haut conseil de la biotechnologie*, [HCB](#)), ahol előbb vagy utóbb minden értelmes, gondolkodni kész résztvevő „bedobja a törölközőt”, mert nem történik más, csak néhány szélsőséges hangadó ellehetetleníti a normális munkát – és sajnálatosan a politika ehhez asszisztál. Akik „keresztbe tettek” az első generációs GMO-k alkalmazásának, azok most a transzgénikus növényekkel akarják ugyanezt elérni, miközben a világ halad, Franciaország pedig egyre komolyabb versenyhátrányba kerül a kutatás terén.

A kukorica és a vetőmag-csávázás jelenlegi helyzete, azaz a neonikotinoidok betiltása arra világít rá, hogy a politikai nyomás következtében a termelők elestek egy hatékony növényvédelmi eljárástól, a tiltó listára került molekulák helyettesítésére korábbi, kevésbé hatékony, más környezetvédelmi és/vagy egészségügyi kockázattal járó szerekhez kell nyúlniuk. A növényvédő-szerek és állatgyógyszerek új engedélyezési eljárásában – azaz amikor a tárca helyett az [ANSES](#)² látja el ezt a feladatot – semmi garanciát nem látnak arra, hogy az ANSES elnöke nem tagadja meg egyik vagy másik – vagy mindegyik – szer engedély-okiratának kiadását, ha kellően erős politikai (vagy lobbi-) nyomás nehezedik rá. Az új engedélyezési eljárás szerinte az nem más, mint intellektuális stupiditás, egyébként pedig semmi más nem történik, mint az, hogy a költségvetés lyukainak betömődése érdekében minden lehetséges, egyébként a fejlődést és modernizációt szolgáló forrást elvonnak a gazdáktól.

Azt csak remélni meri, mondta, hogy a nitrát-direktíva alkalmazása a most formálódó újabb regionális akciótervek nyomán nem jelent a mostaninál is több kötelezettséget a gazdák számára. Akiknek egyébként jó és hatékony eszközeik lennének a problémák kezelésére, csupán ellehetetleníti őket a vakbuzgó környezetvédő szervezetek ellenállása és szabotázsza. Megjegyezte, nagyon ritkán hallani tőle, hogy más termelési módokat kritizál, mert „mindenkinek van hely a nap alatt”, de nagyon rosszul éli meg, ha más gazdálkodói szemléletet képviselők támadják – elég a zöldek offenzíváját elviseli, nincs szükség arra, hogy a gazdatársadalmon belül további feszültségek, törésvonalak jöjjenek létre.

Somogyi Norbert, Párizs

² Agence nationale de sécurité sanitaire, de l'alimentation, de l'environnement et du travail – nemzeti egészség-, élelmiszer-, környezet- és munka-biztonsági ügynökség